

Жанна ЛАВРЕНТЬЄВА, головний спеціаліст експертної групи з питань рівня життя та соціальних стандартів Міністерства соціальної політики України

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ІНДЕКСАЦІЇ У ВЕРЕСНІ 2018 РОКУ

Останнім часом у законодавстві щодо індексації доходів громадян не відбулося змін та нововведень, тому метою цієї консультації є узагальнення правил проведення індексації зарплати для різних категорій працівників бюджетної сфери, індексація стипендій, наведення індексів споживчих цін (далі – ІСЦ) для індексації зарплати за вересень і сум індексації, розрахованих на підставі цих індексів.

Правові норми проведення індексації доходів

Порядок проведення індексації грошових доходів населення затверджено постановою КМУ від 17.07.03 р. № 1078 (далі – Порядок № 1078).

Індексація нараховується в разі, якщо величина ІСЦ, обчисленого наростаючим підсумком, перевищить поріг індексації, установленний у розмірі 103 %.

Індексації підлягають грошові доходи в межах прожиткового мінімуму (далі – ПМ), установленого для працездатних осіб. Розміри ПМ на 2018 рік визначено ст. 7 Закону від 07.12.17 р. № 2246-VIII «Про Державний бюджет України на 2018 рік».

Звертаємо увагу, що розмір ПМ для працездатних осіб з 1 липня становить 1 841 грн.

У разі підвищення тарифних ставок (окладів) значення ІСЦ у місяці, в якому відбувається підвищення, приймається за 1 або 100 %.

Обчислення ІСЦ для проведення подальшої індексації здійснюється з місяця, що настає за місяцем підвищення зазначених грошових доходів населення.

Сума індексації в місяці підвищення тарифних ставок (окладів) не нараховується, якщо розмір підвищення грошового доходу перевищує суму індексації, що склалась у місяці підвищення доходу.

Якщо розмір підвищення грошового доходу не перевищує суми індексації, що склалась у місяці підвищення доходу, то сума індексації в цьому місяці визначається з урахуванням розміру підвищення доходу і дорівнює різниці між сумою індексації та розміром підвищення доходу.

У разі зростання зарплати за рахунок інших її складових без підвищення тарифних ставок (окладів) сума індексації не зменшується на розмір підвищення зарплати. Якщо відбувається підвищення тарифної ставки (окладу), то в місяці підвищення враховуються всі складові зарплати, які не мають разового характеру.

Сума індексації визначається як результат множення доходу, що підлягає індексації, на величину приросту споживчих цін, поділений на 100.

Обчислення сум індексації зарплати у вересні

Для проведення у вересні 2018 року індексації грошових доходів слід застосовувати індекси, наведені в таблиці:

Базові місяці	Приріст ІСЦ для проведення індексації у 2018 році, %		Сума(ПМ для працездатних осіб – 1 841 грн. x ІСЦ : 100)
	Серпень	Вересень	
1	2	3	4
2016 рік			
Січень	28,2	28,2	519,16
Лютий	28,7	28,7	528,37
Березень	27,5	27,5	506,28

1	2	3	4
Квітень	23,2	23,2	427,11
Травень	23,0	23,0	423,43
Червень	23,3	23,3	428,95
Липень	23,4	23,4	430,79
Серпень	23,9	23,9	440,00
Вересень	21,8	21,8	401,34
Жовтень	18,3	18,3	336,90
Листопад	16,3	16,3	300,08
Грудень	15,2	15,2	279,83
2017 рік			
Січень	14,0	14,0	257,74
Лютий	15,2	15,2	279,83
Березень	10,9	10,9	200,67
Квітень	9,9	9,9	182,26
Травень	10,7	10,7	196,99
Червень	6,8	6,8	125,19
Липень	6,6	6,6	121,51
Серпень	6,7	6,7	123,35
Вересень	6,7	6,7	123,35
Жовтень	3,4	3,4	62,59
Листопад	3,4	3,4	62,59
Грудень	3,5	3,5	64,44
2018 рік			
Січень – вересень	–	–	–

Чи індексувати у вересні зарплату працівників бюджетних установ?

Для працівників бюджетної сфери посадові оклади востаннє підвищувалися у січні 2018 року, тому право на індексацію у вересні 2018 року ще не виникло, адже величина ІСЦ, обчисленого наростаючим підсумком за лютий – липень, не перевищила порогу індексації, установленого у розмірі 103 % ($1,009 \times 1,011 \times 1,008 \times 1,000 \times 1,000 \times 0,993 \times 100 - 100 = 102,1$ %).

Як обчислити індексацію зарплати на госпрозрахунковому підприємстві?

Для працівників госпрозрахункових підприємств (за умови, що востаннє посадові оклади підвищувались, наприклад, у 2017 році) індексація зарплати проводиться в межах ПМ для працівників осіб у розмірі, який з липня 2018 року становить 1 841 грн.

Приклад 1

Зарплата працівника за вересень 2018 року – 7 900 грн. Останнє підвищення зарплати було в березні 2017 року.

Індексації підлягає 1 841 грн. (розмір ПМ для працівників осіб з липня 2018 року).

Не підлягає індексації 6 059 грн. (7 900 грн. – 1 841 грн.).

Приріст ІСЦ при індексації зарплати за вересень 2018 року становить 10,9 %, сума індексації – 200,67 грн. ($1\,841 \text{ грн.} \times 10,9 : 100$).

Зарплата за вересень 2018 року (з урахуванням суми індексації) становитиме 8 100,67 грн. (7 900,00 грн. + 200,67 грн.).

Індексація для працівників з неповним робочим часом

Якщо особа працює неповний робочий час, то сума індексації визначається з розрахунку повного робочого часу, а виплачується пропорційно до відпрацьованого часу (п. 4 Порядку № 1078).

Це положення стосується працівників, які перебували у відпустці, на лікарняному, відрядженні або працюють на умовах неповного робочого часу тощо.

Приклад 2

Працівник працює на умовах неповного робочого часу (0,5 ставки). Яка сума індексації має бути нарахована йому у вересні 2018 року?

Спочатку визначаємо суму індексації, виходячи з повної зайнятості:

$$1\,841 \text{ грн.} \times 3,5 : 100 = 64,44 \text{ грн.}$$

де 1 841 – розмір ПМ, установленого для працівників осіб;

3,5 % – приріст ІСЦ для проведення індексації від базового грудня 2017 року.

Отже, якби працівник працював на повну ставку (оклад), то у вересні 2018 року він отримав би суму індексації в розмірі 64,44 грн.

Оскільки працівник працює на 0,5 ставки, сума індексації у вересні становитиме:

$$64,44 \text{ грн.} \times 0,5 = 32,22 \text{ грн.}$$

Індексація зарплати новоприйнятих працівників

У п. 10² Порядку № 1078 передбачено, що для працівників, яких переведено на іншу роботу на тому самому підприємстві, в установі або організації, а також переведено на роботу на інше підприємство, в установу або організацію або в іншу місцевість та у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці в разі продовження такими працівниками роботи, для новоприйнятих працівників, а також для працівників, які використали відпустку для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та відпустку без збереження заробітної плати, передбачені законодавством про відпустки, обчислення ІСЦ для проведення індексації здійснюється з місяця, що настає за місяцем підвищення тарифної ставки (окладу) за посадою, яку обіймає працівник.

Приклад 3

У вересні 2018 року працівника прийнято на роботу на підприємство, на якому зарплата востаннє підвищувалась у грудні 2017 року. Чи має він право на індексацію?

Якщо зарплата працівників на підприємстві востаннє підвищувалась у грудні 2017 року, то право на індексацію настало у травні 2018 року на індекс 3,5 % (на цей самий індекс індексується зарплата червня – вересня 2018 року), і сума індексації становитиме:

$$1\ 841\ \text{грн.} \times 3,5 : 100 = 64,44\ \text{грн.}$$

Працівник, якого прийнято на роботу у вересні 2018 року, також має право на індексацію в розмірі 64,44 грн. (за умови повністю відпрацьованого місяця).

Якщо ж працівника прийнято не з початку місяця, а, наприклад, з 10 вересня, то сума індексації визначається пропорційно до відпрацьованого часу, а саме:

$$64,44\ \text{грн.} : 20\ \text{р. д.} \times 15\ \text{р. д.} = 48,33\ \text{грн.},$$

де 20 р. д. – робочі дні у вересні;

15 р. д. – фактично відпрацьовані дні.

Індексація стипендій

Востаннє розміри стипендій студентів (учнів) підвищувались у листопаді 2017 року відповідно до

постанови КМУ від 01.11.17 р. № 918, і цей місяць став «базовим» для всіх студентів. У квітні 2018 року настає право на проведення індексації стипендій на індекс 3,4 %.

Стипендії (академічні та соціальні) підлягають індексації в межах ПМ для працездатних осіб (п. 4 Порядку № 1078).

Нагадаємо, що відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів, затвердженого постановою КМУ від 28.12.16 р. № 1045, право на соціальні стипендії мають студенти, які не отримують академічних стипендій, не перебувають на держзабезпеченні (крім сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування), не перебувають в академічній відпустці і належать до однієї з таких категорій:

- діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;
- студенти з малозабезпечених сімей;
- діти-інваліди та особи з інвалідністю I–III групи;
- студенти, що залишилися у віці 18–23 років без батьків;
- особи, визнані учасниками бойових дій та їх діти;
- шахтарі, які мають стаж підземної роботи не менше 3 років;
- особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- діти, зареєстровані як внутрішньо переміщені особи;
- діти, один з батьків яких загинув під час масових акцій громадського протесту;
- діти, один з батьків яких загинув (пропав безвісти) в районі проведення АТО, бойових дій або збройних конфліктів;
- особи, яким призначено соціальні стипендії Верховної Ради для студентів вищих навчальних закладів з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей;
- діти шахтарів, чиї батьки мають стаж підземної роботи не менше 15 років або загинули в результаті нещасного випадку на виробництві, або стали інвалідами I або II групи.

Виплата соцстипендій проводиться органами соцзахисту населення через ВНЗ на підставі відповідних документів.

Обчислення ІСЦ для проведення індексації стипендії здійснюється починаючи з місяця, в якому її призначено. У разі якщо особа не отримувала стипендії або втратила право на її призначення, а в подальшому стипендія їй була знову або вперше призначена (за результатами наступного семестрового контролю, у зв'язку з переведенням на навчання за державним замовленням, виникненням підстав для призначення соціальної стипендії, поновленням на навчання тощо), обчислення ІСЦ здійснюється з місяця призначення стипендії (п. 10¹ Порядку № 1078).

Приклад 4

Студенту, який є особою з інвалідністю III групи, призначено соцстипендію з грудня 2017 року.

Обчислення ІСЦ для проведення індексації розпочалося саме із грудня 2017 року, право на індексацію настало у квітні 2018 року на індекс 3,4 % (на цей самий індекс має індексуватися стипендія травня – вересня 2018 року).

Індексація зарплати держслужбовців та працівників ОМС

У січні 2018 року відбулося підвищення посадових окладів:

- держслужбовців, працівників патронатної служби, працівників з обслуговування;
- робітників органів місцевого самоврядування та держорганів, умови оплати праці яких визначено наказом Мінпраці від 02.10.96 р. № 77.

Отже, право на індексацію зарплати таких працівників у вересні 2018 року не настало. Обчислення ІСЦ для проведення подальшої індексації розпочалося з лютого 2018 року, поки не буде перевищено поріг індексації 103 %.

Разом з тим, у січні 2018 року не було підвищення окладів керівних працівників, спеціалістів та

службовців органів місцевого самоврядування. Востаннє підвищення посадових окладів цієї категорії працівників відбулось у травні 2017 року. Тож для проведення індексації зарплати «базовим» місяцем вважається травень 2017 року. У вересні 2018 року індекс склав 10,7 %, а сума індексації – 196,99 грн. (1 841 грн. x 10,7 : 100).

Постановою КМУ від 27.09.17 р. № 730 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 р. № 268 і від 18 січня 2017 р. № 15 та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 27 травня 2009 р. № 504» з 05.10.17 р. було збільшено оклади окремих керівних працівників і спеціалістів органів місцевого самоврядування.

У вересні 2018 року зарплата таких працівників індексується на індекс 3,4 % (від «базового» жовтня 2017 року), сума індексації становила 62,59 грн. (1 841 грн. x 3,4 : 100).

Постановою КМУ від 10.05.18 р. № 363 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 р. № 268» підвищено розміри посадових окладів керівних працівників, спеціалістів та службовців ОМС.

Востаннє їхні посадові оклади підвищувались у травні 2017 року. Тобто на момент чергового підвищення окладів цієї категорії працівників – у травні 2018 року сума індексації мала становити 188,53 грн. (1 762 грн. x 10,7 : 100).

Оскільки розміри посадових окладів загалом зросли на суму від 400 грн. і вище, то відповідно до п. 5 Порядку № 1078 травень 2018 року для зазначених працівників вважається «базовим» місяцем і обчислення ІСЦ для проведення подальшої індексації здійснюється з наступного місяця, тобто з червня 2018 року. Для таких працівників право на індексацію у вересні 2018 року ще не настало. ■

НЕ ГАЙТЕ ЧАСУ!

Отримуйте найкорисніші розсилання від «Балансу», ГО «ВБК» та **Uteka** вже зараз!

Надішліть нам електронного листа на **office@balance.ua** з П.І.Б., областю та ЄДРПОУ або телефонуйте **(056) 370-44-25**.

P